

Discotheek of pelgrimsoord

Zesdejaars Sint-Pieterscollege in Leuven herbestemmen Sint-Jacobskerk

- Denkoefening resulteert in concrete plannen voor herbestemming
- Veertien projecten tentoongesteld in de bouwvallige kerk
- Sint-Jacobskerk is er zelf echter almaar slechter aan toe

Lieve WOUTERS

In de dertiende eeuw gebouwd op drassige ondergrond, werd de Sint-Jacobskerk in Leuven al van meet af geconfronteerd met verzakkingen. Sinds 1963 vinden er geen religieuze activiteiten meer plaats. Dat de buurt nog wel erg begaan is met het kerkgebouw, blijkt uit de belangstelling voor het jaarlijkse kunstenparcours *Kunst in de steigers* dat in de ruïne plaatsvindt.

Dit jaar, van 12 tot 14 oktober, namen de zesdejaars van het Sint-Pieterscollege deel aan de tentoonstelling, onder leiding van hun godsdienstleraar Hans Luyten. De jongeren kregen van hem de opdracht om een fictieve herbestemming te zoeken voor de kerk. „Ik geef al een achttal jaar les in het zesde middelbaar en nodig de leerlingen stevast uit om na te denken over hun eigen levensbeschouwing”, vertelt Luy-

Tijdens de godsdienstles aan de slag met grondplannen en gevelaanzichten. © Hans Luyten

ten. „Waar geloof ik in? Waarom? Wat doe ik ervoor? Via die vragen werken ze als het ware een doehet-zelfpakket uit.”

De leegstaande Sint-Jacobskerk bracht Luyten op het idee om de leerlingen ook te laten nadenken over de functie van een kerkgebouw en de essentie van wat christenen vieren. Het resultaat daarvan moesten ze in verband

brengen met wat voor henzelf zo heilig is dat het een bijzondere plek zou verdienen in de stad.

„De confrontatie tussen die twee werelden leverde uiteenlopende herbestemmingen op”, zegt Luyten. Een groepje leerlingen wilde er meteen een discotheek van maken, anderen dachten aan een ontmoetingsplaats voor pelgrims of een meditatiekamer. „Samen

met de vzw Stad en Architectuur gingen we in dialoog met het rijke historische verleden van de kerk. Een architecte en een kunsthistoricus kwamen lesgeven over religieuze symboliek en hoe die kan spreken in een ruimte. Vervolgens gingen de leerlingen met grondplannen en gevelaanzichten aan de slag om hun ideeën zo concreet mogelijk uit te werken.”

„Voor mij was het denkproces dat daarmee gepaard ging veel belangrijker dan het eindproduct, maar van het een kwam het ander. De vzw Stad en Architectuur, die mee verantwoordelijk is voor het kunstenparcours *Kunst in de steigers*, selecteerde veertien van de 48 projecten van de scholieren voor de tentoonstelling.”

„De leerlingen ontdekten dat bepaalde aspecten van het geloof toch nog tot hen spreken”

Luyten is tevreden over de weg die hij met zijn leerlingen aflegde: „De meeste leerlingen hebben weinig of geen voeling met traditionele vormen van Kerk-zijn. Met dit project ontdekten ze dat bepaalde aspecten van dat geloof toch tot hen spreken. Zelfs de gasten die van de kerk een discotheek wilden maken, hadden oog voor een stille ruimte en voor sociaal dienstbetoon.”

Wat de Sint-Jacobskerk betreft, die is nog lang niet aan herbestemming toe. Wel werd al een subsidieaanvraag ingediend voor de broodnodige stabilisatiewerken, waarvoor het kostenplaatje vanzelfsprekend aardig oploopt. Daarna kan pas worden gedacht aan restauratie en daadwerkelijke herbestemming.

Koffie, broodjes en troost

Faro onderzoekt het fenomeen van de koffietafel in Vlaanderen

Jozefien VAN HUFFEL

„Toen ik startte, werden mensen nog thuis opgebaard. Met doeken maakten we van de voorkamer een rouwkapel”, vertelt begrafenisondernemer Gilbert Pues. „Na het vertrek van de kist maakten we de kamer snel weer vrij, want de vrouwen uit de buurt stonden te trappelen om de koffietafel te organiseren.”

Pues komt aan het woord in *Gelieve de familie te volgen*, een boek over koffietafels van Faro, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed. „Iedereen weet wat een koffietafel is, maar tot nu toe kregen ze weinig aandacht van on-

derzoekers”, legt Marc Jacobs, directeur van Faro uit. „In romans en soapseries komen geregeld rouwmaaltijden voor. Vaak zijn dat krachtige scènes, maar voorts is er weinig over geschreven.”

Vlaai voor de Limburgers

Het boek schetst allereerst een beeld van de ontwikkeling van de rouwmaaltijd in de respectieve provincies. Door de jaren heen verhuisde de rouwmaaltijd van het huis van de overledene naar een zaal van de parochie of de begrafenisondernemer. Nu hebben ook de meeste crematoria ruimten om te eten.

Het serveren van brood en beleg deed zijn intrede tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen veel mensen niet de middelen hadden voor een warme maaltijd. Enkel in West-Vlaanderen verkiest zowat de helft van de families vandaag een warme maaltijd. En krijgen begrafenisondernemers iemand met een Limburgs accent aan de lijn, dan weten ze meteen dat er ‘vlaai’ (taart) moet zijn.

„Een opmerkelijke evolutie is ook de plaats die de foto van de overledene vandaag krijgt”, vertelt Jacobs. „Tijdens de kerkelijke of andere plechtigheid staat die bij de kist, maar hij verhuist ook mee naar de rouwmaaltijd. Hoewel dat gebruik pas in de jaren 1990 ontstond, is het vandaag algemeen verspreid.”

In het boek komen ook nieuwe Vlamingen aan het woord over de rouwmaaltijden in hun cultuur. Zo vertelt Jos Koniuszenko bijvoorbeeld dat de meeste Vlaamse Oekraïeners zich aanpassen aan de koffietafelcultuur, maar dat ze wel nog wodka serveren als teken van gastvrijheid.

Rob Belemans, Katrijn D'hamers & Marc Jacobs, *Gelieve de familie te volgen. Koffietafels in Vlaanderen*, Davidsfonds, Leuven, 2012, 256 blz., 29,95 euro, ISBN 978 90 5826 921 8.

Gelieve de familie te volgen toont geen beelden van de koffietafels zelf, maar wel van het werk achter de schermen. © Titus Simoens

Eén recht, één averecht, ook tegen onrecht

Breien is weer hip, het liefst in groep. Op die trend speelt KVLV in met *Ons breiboek*

Nicole LEHOUCQ

Kleurrijke gebreide lapjes rond banken in het park of rond lantaarnpalen – je ziet ze vaker verschijnen in het straatbeeld. Wildbreien blijkt de nieuwe rage waarmee vooral vrouwen kleur willen brengen in de straten. Of waarmee groepen aandacht vragen voor maatschappelijke problemen zoals zwerfvuul.

Femina, voorheen KAV, zette onlangs haar leden aan tot zo'n wildbreiactie, om mensen op te roepen om bij de gemeenteraadsverkiezingen zoveel mogelijk op vrouwen te stemmen. Prompt lieten leden van deze vrouwenbeweging de breinaalden volop tikken.

Ook in het modebeeld duiken gebreide kledingstukken weer op. Tot voor een paar jaar leek het erop dat breien oudmodisch was. „Jongeren wilden het niet meer en wilden ook niet meer door mama of oma gebreide kleren dragen”, vertelt Christine Van Soom, stafmedewerker creativiteit bij KVLV. Deze Vrouwen met vaart organiseren sinds een jaar of acht opnieuw breicursussen.

Breien, ooit een noodzaak en in de jaren 1960 en 1970 uitgegroeid tot een hobby, werd weer hip. Enkele jaren geleden ontstonden er

heuse breiclubs, waarin vooral vrouwen de hobby in groep beoefenen en intussen bijpraten. Ook Van Soom ziet dat vrouwen buiten de KVLV-cursus afspreken om samen te breien en elkaar te motiveren.

Breicoaches

Wellicht herinnert u zich nog hoe u zelf recht en averecht onder de knie kreeg, het moeizame zwoegen op de eerste proeflapjes op school. Van Soom merkt dat jongeren in de lagere school opnieuw breien en trots zijn op het resultaat, zoals een sjaal of een kous voor hun gsm. „Al mag het best wat meer aan bod komen”, verzucht ze.

KVLV, dat sedert een drietal jaar jongeren ziet deelnemen aan de breicursussen, werkt ook met breicoaches. Ervaren vrouwen begeleiden groepen jongeren. Recentelijk gaf deze vrouwenorganisatie, naar analogie met haar gekende kookboek, ook een breiboek uit. Breien wordt er stapsgewijs in uitgelegd, maar ook moeilijke patronen komen aan bod.

KVLV, *Ons breiboek*, Lannoo, Tielt, 2012, 360 blz., 29,99 euro, ISBN 978 94 0140 135 7.